

Vergadering Raad van Bestuur

Datum	17-10-2023		
Agendapunt	Agendapunt 12	Nummer	23 – 367
Onderwerp	Mogelijkheid financiële tegemoetkoming bij inkomensval na WIA-voorschot		
Directeur	SBK		
Opstellers			
Portefeuillehouder RvB	Nathalie van Berkel		

Onderwerp heeft instemming van

Directeur	Toelichting
Uitkeren	Akkoord
SMZ	Akkoord
B&B	Akkoord
Werkbedrijf	Akkoord

Door Raad van bestuur te nemen besluiten

- Kennisnemen van de mogelijkheid voor de uitvoering om in individuele gevallen binnen gestelde kaders een financiële tegemoetkoming te kunnen bieden na een inkomensval volgend op het WIA-voorschot*;
- Opdrachtverstrekking aan alle divisies om deze tegemoetkoming te laten financieren vanuit Aof en niet toegerekend aan individuele (ERD) werkgevers.

*Oorspronkelijk was dit punt op 3 oktober ter besluitvorming geagendeerd. Na de afstemming binnen UWV en met SZW wilde SZW dit echter ook kort noemen in de Kamerbrief. Die Kamerbrief is inmiddels al gepubliceerd op 6 oktober. Daarom is dit punt nu ter kennisname.

Samenvatting onderwerp en reden bespreking**Achtergrond**

Eerder is bij de RvB de problematiek aangekaart rond cliënten die een WIA-voorschot hebben genoten maar na de claimbeoordeling geen uitkeringsrecht of slechts recht op een vervolguitering (VVU) hebben, en daardoor te maken krijgen met een forse inkomensval en, als er nog niet aan re-integratie is gewerkt, een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daar waren cliënten niet altijd voldoende van op de hoogte en op voorbereid, des te meer omdat niet iedereen een aanbod voor re-integratiedienstverlening heeft gekregen gedurende het voorschot. Door de RvB is daarop in oktober 2022 besloten dat de informatievoorziening moest worden verbeterd en er ruimhartig re-integratiedienstverlening moest worden geboden, maar dat er niet kon worden voorzien in een vorm van financiële tegemoetkoming aan de getroffen cliënten. Naar aanleiding van een individuele casus in december 2022 is hieraan toegevoegd dat bij bijzondere omstandigheden maatwerk altijd mogelijk is, dus ook in de vorm van een financiële tegemoetkoming.

Sinds het ontstaan van de voorschottenproblematiek en de oprichting van het kwijtscheldingsbeleid hebben een aantal verbeteracties plaatsgevonden:

- Elke cliënt krijgt op vastgestelde momenten de volgende servicecalls:
 - Servicecall 1 rond de WIA-aanvraag: hierin wordt de cliënt geïnformeerd wat er vanaf het moment van de aanvraag tot de beslissing gaat gebeuren. Ze kunnen zich desgewenst ook inschrijven voor een Webinar en voorlichtingsbijeenkomst.
 - Servicecall 2 met het aanbod van het voorschot, 2 weken voor einde wachttijd: Hierin wordt aangegeven dat UWV niet tijdig kan beslissen over het uitkeringsrecht en wordt een voorschot op de uitkering geboden. Hierbij wordt ook aangegeven wat de mogelijkheden zijn als er wel of niet voor een voorschot wordt gekozen en er na de claimbeoordeling uiteindelijk wel of geen uitkeringsrecht ontstaat. Er wordt in het gesprek ook verwezen naar de brief, waarin ook de mogelijkheid van verrekening van onverschuldigd voorschot met de WW wordt genoemd. De cliënt krijgt ook de ruimte om later op deze keuze terug te komen.
 - Servicecall 3 met het aanbod voor re-integratiedienstverlening, 8 weken na einde wachttijd: hierin wordt aangegeven dat de cliënt tijdens het wachten op een beoordeling een beroep kan doen op re-integratieondersteuning vanuit het Werkbedrijf. Er wordt een gesprek met een adviseur aangeboden om mogelijkheden en wensen te bekijken. Deze servicecall was eerder nog niet landelijk uitgerold, maar is dat wel per 2 oktober. Uit een evaluatie blijkt dat UWV de cliënt nog niet voldoende weet te overtuigen van de urgentie van de re-integratie.
- SMZ probeert stapsgewijs de WIA-wachttijd structureel terug te brengen en daarmee ook de grotere uitschieters qua wachttijd te voorkomen. SMZ start nu met de gevallen met de langste wachttijd. Per 1 juli

jongstleden is het streven om de wachttijd korter dan 1 jaar te houden, per 1 januari 2024 korter dan 9 maanden, per 1 juli 2024 korter dan 7,5 maanden, per 1 januari 2025 korter dan 6 maanden. Dit wordt bij elke stap geëvalueerd op haalbaarheid.

- SMZ prioriteert claimbeoordelingen afhankelijk van de duur van de loongerelateerde uitkering (LGU). De cliënten met de kortste LGU-duur moeten sinds 30 juni 2023 als eerste worden afgehandeld en uiterlijk vóór de afloop van de LGU-duur, zodat zij niet direct na de claimbeoordeling in de vervolgitkering (VVU) vervallen of bij geen WIA-recht ook geen resterend recht op WW (gelijk aan LGU-duur) hebben, en hierop beter kunnen anticiperen. Aangezien SMZ nu eerst de gevallen oppakt met de langste wachttijd (in verband met het structureel terugbrengen van wachttijden en uitschieters hierin) en ook in verband met de huidige voorraad en achterstand, zal het niet per direct lukken om alle claimbeoordelingen vóór afloop LGU af te handelen. Vanaf medio oktober kan de einde LGU-datum bij nieuwe gevallen worden geregistreerd en kan hierop worden geprioriteerd binnen SMZ. In de bestaande voorschottenvoorraad staat deze datum dan niet geregistreerd, en zal SMZ hier handmatig op moeten blijven sturen.
- Er is voor individuele situaties een kleine commissie in het leven geroepen met afvaardiging vanuit Uitkeren, K&S, Werkbedrijf, JKC, SBK, SMZ en de landelijke Maatwerkplaats. Hierin wordt bezien of het in specifieke individuele situaties waarin de cliënt onvoldoende is geïnformeerd, gerechtvaardigd is direct na afloop van het voorschot een financiële tegemoetkoming van twee maanden toe te kennen, zodat cliënt zich kan voorbereiden op de veranderende financiële situatie. Deze commissie is bekend bij de maatwerkplaatsen en via uitvoeringsberichten ook onder de aandacht gebracht bij de uitvoering van Uitkeren, SMZ en Werkbedrijf. Zij kunnen casussen bij de commissie aandragen die met een besluit worden teruggelegd.

Resterend probleem

Overkoepelend geeft BC&K aan dat er na de claimbeoordeling per maand circa 85 cliënten te maken krijgen met een inkomensval van 250 euro of meer, doordat zij na de claimbeoordeling slechts recht blijken te hebben op een vervolgitkering of omdat ze na de claimbeoordeling geen recht op WIA en ook geen resterend WW-recht hebben. Inmiddels nemen de signalen uit het land toe en ontstaan er verschillen in werkwijze. Al met al kunnen we concluderen dat er nog steeds een groep cliënten is die na de lange wachttijd op een WIA-beoordeling voor een verrassingseffect komt te staan doordat zij onvoldoende door UWV zijn geïnformeerd, waardoor zij niet hebben kunnen anticiperen op de directe inkomensval waar ze mee te maken krijgen. Daarnaast wordt een deel van deze cliënten nu niet bij de kleine commissie aangemeld.

Het resterende probleem betreft twee groepen cliënten:

- Cliënten die een 35-80 beoordeling krijgen en waarvoor de LGU-periode al (bijna) is afgelopen en die dus direct of kort na de claimbeoordeling in de VVU-uitkering terecht komen, als zij niet aan de inkomenseis van 50% restverdiencapaciteit voldoen.
- Cliënten die een <35 beoordeling krijgen en voor wie het WW-recht ook al (bijna) is opgesoupeerd. Deze cliënten hebben daarna geen inkomen meer en moeten dan -indien ze daar recht op hebben- bijstand aanvragen.

Zie ter illustratie ook onderstaande casussen. Het gaat in de eerste casus om een directe terugval van LGU naar VVU na de claimbeoordeling en in de tweede casus om een directe terugval van LGU naar geen WIA- of WW-uitkeringsrecht.

Casus 1

- Meneer wordt ziek vanuit de WW op 12-02-2020. UWV zegt ondersteuning toe bij re-integratie, maar er volgt geen contact hierover.
- Einde wachttijd voor de WIA is 08-02-2022.
- Voorschotbedrag: € 2396,89
- Op 30 mei 2023 (15 maanden te laat) volgt de WIA beoordeling.
- Uitslag van beoordeling: 35-80% arbeidsongeschikt per 08-02-2022
- Omslagdatum LGU (incl. WW recht) naar VVU was gelegen op 01-09-2022
- Hoogte vervolgitkering: € 614,66
- Juni 2023 krijgt meneer de brieven hierover.
- Het voorschot eindigt en de nieuwe lagere uitkering gaat per direct in.

Meneer is een alleenstaande man, geen financiële buffers, met de VVU kan hij zijn vaste lasten niet betalen en heeft ook geen gelegenheid gehad om zich voor te bereiden op de inkomensval. Meneer heeft geen servicecalls ontvangen en geen aanbod tot re-integratie gehad. Meneer vraagt aan UWV om een overbruggingsperiode en begeleiding naar betaald werk. Het kwijtraken van zijn huis en acute financiële problemen brengt angst en onzekerheid met zich mee.

Casus 2

- Mevrouw is ziekgemeld bij werkgever vanaf 28-08-2020 en tot en met 13-10-2020 in dienst.
- Per 14 oktober 2020 krijgt ze een ziekteuitkering via UWV.
- Wia voorschot ontvangen vanaf EWT op 26-08-2022.
- 24-07-2023 (11 maanden later) wordt WIA met terugwerkende kracht vanaf 26-08-2022 afgewezen omdat ze 0% arbeidsongeschikt is.
- WW-uitkering is toekend tot 25-06-2022 dus er is al geen resterend WW recht meer.
- Mevrouw heeft per direct geen recht meer op een betaling vanuit UWV en komt in de bijstand.

Mevrouw is een werkfit traject gestart tijdens de voorschotperiode, ze is nu aan het werk op een werkervaringsplaats.

Voorstel: toepassing financiële tegemoetkoming mogelijk maken binnen districten

Gezien de hoeveelheid casussen maar ook de wens om het bij lage aantallen en goed afgekaderd te houden, is het voorstel om de kaders zoals gehanteerd door de kleine commissie met de uitvoering te delen (middels instructie en uitvoeringsbericht). Er worden in elk district regionale kleine commissies ingericht met inzet van B&B, Werkbedrijf, SMZ en Uitkeren, zodat de medewerker in afstemming met de regionale kleine commissie de afweging kan maken om in individuele gevallen een financiële tegemoetkoming toe te kennen. De medewerker kan deze kaders toepassen wanneer hij of zij tegen individuele situaties aanloopt, waarin de cliënt te maken heeft met financiële problemen en er mogelijk een risico is op schuldenproblematiek en de cliënt tijdens het voorschot onvoldoende op de hoogte is gebracht van het belang van re-integratie en de mogelijke scenario's na de claimbeoordeling. We geven de districten feitelijk dus kaders mee om zelf de tegemoetkoming toe te kunnen passen. Hierin zijn de volgende aspecten voorwaardelijk:

- Tussen einde wachttijd en de beslissing over uitkeringsrecht zit minstens 6 maanden, waarin sprake was van een voorschot of van loondoorbetaling vanuit de werkgever. Voor deze afbakening van 6 maanden is gekozen omdat na een dergelijke periode sprake is van gewenning en de inkomensval –als gevolg van ontbrekende communicatie en dienstverlening– onverwachts kan zijn.
- Er is direct of binnen 2 maanden sprake van een inkomensval van rond de 250 euro of hoger, die is veroorzaakt door de terugval van hoogte LGU naar hoogte VVU of naar geen uitkeringsrecht.
- Er is sprake van een verrassingseffect: de voorlichting over de mogelijke inkomensval en het belang van re-integratie is niet volledig genoeg geweest.
- Er is geen sprake geweest van een re-integratie aanbod, inclusief adequate voorlichting over nut en noodzaak van het starten met re-integratie.
- Client heeft zich niet kunnen voorbereiden op de nieuwe financiële situatie en zich niet kunnen voorbereiden en oriënteren op werk om te kunnen voldoen aan de inkomenseis.
- Toekenning van de tegemoetkoming door de uitvoering is mogelijk vanaf het uitgaan van de instructies, waarbij ook gevallen van vóór die datum kunnen worden opgepakt. De einddatum van de mogelijkheid voor een tegemoetkoming is in samenspraak met SZW via twee lijnen begrenst: het betreft cliënten die een einde wachttijd hebben vóór 1 januari 2024, en aan deze groep kan tot uiterlijk 1 januari 2025 een tegemoetkoming worden uitgekeerd, wat betekent dat de laatste tegemoetkoming van 2 maanden in oktober 2024 kan worden toegekend (zodat de kosten niet doorlopen in 2025). Deze afspraak tussen UWV en SZW moet nog worden bestendigd in een volgend opdrachtgeversoverleg, op 30 oktober. De verwachting is dat er na 1 juli 2024 al veel minder cliënten zullen zijn die langer dan 6 maanden wachten op een beslissing.

Als een casus buiten de genoemde kaders valt maar door de regionale commissie wel als schrijnend wordt beschouwd dan is de route naar de landelijke kleine commissie in uitzonderlijke situaties nog beschikbaar. Deze mogelijkheid binnen de districten zal nog tussentijds worden geëvalueerd op de ervaringen.

De mogelijkheid voor een tegemoetkoming ziet zowel op werknemers van publiek verzekerde werkgevers als van eigenrisicodragende werkgevers, aangezien deze laatste groep in dezelfde onverwachte situatie kan belanden na afloop van het voorschot. Hoewel UWV niet verantwoordelijk is voor de re-integratie van deze groep werknemers, wordt er nog wel bekeken hoe we eigenrisicodragende werkgevers nog beter kunnen wijzen op het belang van doorlopende re-integratie tijdens het voorschot. Daarnaast is UWV voor deze groep werknemers wél verantwoordelijk voor de informatievoorziening rond het voorschot en de uitkering, waar wij in sommige situaties te kort in zijn geschoten.

Mocht een cliënt aan de voorwaarden voldoen, dan krijgt de cliënt na de beschikking een financiële tegemoetkoming ter hoogte van de LGU/LAU (70% van het maandloon) van twee maanden. Hiermee wordt aangesloten bij de gedachte van een uitlooptermijn. Een uitlooptermijn van twee maanden sluit aan bij de door de Centrale Raad van Beroep ontwikkelde aanzegjurisprudentie onder de WAO, waarbij met de WIA is aangesloten in artikel 56 Wet WIA (intrekking uitkering) en artikel 60 Wet WIA (herziening inkomenseis). Deze jurisprudentie en artikelen zijn alleen van toepassing op een lopende uitkering, terwijl het hier gaat om cliënten die zich bevinden in een langdurig lopende voorschotsituatie. Wij vinden het billijk en te rechtvaardigen dat we aansluiten bij deze aanzegjurisprudentie. Dit is niet gebaseerd op wettelijke regels maar op basis van redelijkheid en billijkheid als betrouwbare overheid, waarmee we de burger niet van de ene op de andere dag zonder inkomen laten staan. Voor alle cliënten wordt overigens ook ruimhartig re-integratiedienstverlening ingezet, ook als er geen uitkeringsrecht bij UWV meer is, conform het RvB besluit van oktober 2022.

Juridische mogelijkheden

Zoals hierboven aangegeven kent een uitlooptermijn na een voorschot geen juridische basis, maar wordt hiermee wel aangesloten bij jurisprudentie en wetgeving die bedoeld is voor herzieningen van een lopend uitkeringsrecht. Na een langdurig voorschot kan sprake zijn van een onverwachtse inkomensval waar mensen –door ontbreken van dienstverlening en re-integratie aanbod– niet op hebben kunnen anticiperen. Deze situatie zou niet ontstaan onder normale omstandigheden van een tijdige claimbeoordeling. Daarom zijn hier ook de algemene beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing en zien wij voldoende aanleiding om in individuele gevallen in een tegemoetkoming te voorzien. Het gaat dan specifiek om het beginsel van materiële zorgvuldigheid: overheidsmaatregelen mogen zo min mogelijk schade veroorzaken, waarbij wel geldt dat het soms onvermijdelijk is dat belangen van individuen schade ondervinden door maatregelen voor het algemeen belang.

Nadere verbeteracties om de kraan te dicht

Naast de bovenaan deze voorlegger genoemde verbeteracties die de afgelopen periode reeds zijn ingezet, zijn er nog enkele verbeteracties die ervoor zullen zorgen dat de kraan helemaal dicht is. De financiële tegemoetkoming

is daarmee een tijdelijke oplossing die nog van belang is voor de gevallen die nog niet onder deze verbeteracties vallen:

- Uit een evaluatie van servicecall 3 blijkt dat een behoorlijk gedeelte van de cliënten het aanbod voor re-integratiedienstverlening afslaat, onder andere omdat ze hier tijdens het voorschot nog niet mee bezig zijn en het belang van de re-integratie ten aanzien van de inkomenseis nog niet overzien. We kunnen van cliënten niet eisen dat ze op het re-integratieaanbod ingaan, ook aangezien niet iedereen tot werken in staat zal zijn. Wel kunnen we cliënten beter doordringen van het belang van re-integratie tijdens het voorschot. Dit betekent dat we het script van servicecall 3 moeten aanpassen. Er vindt afstemming plaats met Werkbedrijf hoe deze boodschap steviger kan worden meegegeven in servicecall 3. Er wordt nu gewerkt aan een aanpassing van het script van servicecall 3, waarin het belang van re-integratie nader wordt benadrukt. Nadere informering over de mogelijke scenario's na de claimbeoordeling, waaronder een mogelijke inkomensval, gaan we onder de aandacht brengen vanuit de integrale klantreis.
- Een gedeelte van de cliënten die momenteel in de voorschotperiode zit heeft nog geen servicecall 3 gehad, omdat die pas per 1 oktober landelijk is uitgerold. Er wordt nu onderzocht of het mogelijk is om deze cliënten (indien nog relevant vóór claimbeoordeling) alsnog te bereiken en te informeren over het belang van re-integratie.
- Ook vanuit de integrale klantreis en het oplosteam WIA-voorschotten is UWV bezig met een aantal actie- en verbeterpunten in het belang van de cliënt. Vanuit deze hoek wordt ook gekeken hoe we voorkomen dat de cliënt onverwachts met een inkomensval wordt geconfronteerd, hoe we meer nadruk leggen op re-integratie tijdens het voorschot, hoe we zorgen voor een warme overdracht van SMZ naar Uitkeren, en hoe we cliënten bij de voorschotverstrekking (middels een te ontwikkelen flyer) al meer duidelijkheid geven over de mogelijke scenario's na de claimbeoordeling (waaronder de mogelijkheid van een inkomensval).
- UWV kan beter gebruik maken van de kennis die we al hebben over cliënten uit de vangnetpopulatie, waardoor we in die gevallen ook beter kunnen inschatten wat de kans op WIA is en wat hun eventueel benutbare mogelijkheden zijn. Dit kan gekoppeld worden aan twee versnellingsmaatregelen die hierop toe zien: versnellingsmaatregel 1 (intensivering van de ZW-arbodienstverlening) en 4 (ziekmelding vanuit de WW), waar ook wordt nagedacht om klanten actief te benaderen met informatie over het hele traject en de voordelen van het al vroeg starten met re-integratie.
- Zoals eerder genoemd streeft SMZ ernaar om alle claimbeoordelingen af te handelen vóór afloop van de LGU. Als de beoordeling vlak voor einde LGU plaatsvindt, kan de cliënt alsnog geconfronteerd worden met een snelle inkomensval (hoewel we er via dienstverlening voor zorgen dat de cliënt op dit scenario is voorbereid). Dat zal na verloop van tijd beter worden als de wachttijd stapsgewijs wordt teruggebracht. Het huidige streven is om 1 januari 2025 op een wachttijd van 6 maanden te zitten.

In onderstaande tabel staat samengevat welke verbeteracties reeds zijn ingezet en we nog in willen zetten om te zorgen dat de kraan helemaal dicht is. Bij de nog in te zetten verbeteracties staat aangegeven welke divisie actiehouder is en welke divisies daarbij worden betrokken. Hier moet goed op worden gestuurd en gemonitord.

Reeds ingezette verbeteracties	In te zetten verbeteracties	Actiehouder en betrokkenen
kleine commissie voor individuele casussen	Binnen districten mogelijkheid bieden voor tegemoetkoming binnen kaders vanuit regionale commissies	Uitkeren, betrokkenheid van SMZ en Werkbedrijf
drie landelijke servicecalls om cliënten te informeren rond het WIA-voorschot	-	-
-	Aanpassing script van servicecall 3	SMZ, betrokkenheid van Werkbedrijf en K&S
-	Onderzoek naar mogelijkheid van nabelactie voor wie servicecall 3 nog niet gehad heeft en nog een voorschot heeft lopen	SMZ, betrokkenheid van Werkbedrijf en K&S
-	Overkoepelende acties vanuit het oplosteam WIA-voorschotten van de integrale klantreis, waaronder informering over de mogelijke scenario's na de inkomensval.	Oplosteam integrale klantreis
-	Meenemen wat we al weten over de gevallen die eerder vangnetter waren, gekoppeld aan verbetermaatregel 1 en 4	SMZ, betrokkenheid van Werkbedrijf en K&S
-	Prioritering van claimbeoordelingen vóór afloop LGU	SMZ
Stapsgewijs evalueren en streven naar verkorting wachttijd claimbeoordeling: 12, 9, 6, 3 maanden.	-	-

Gevolgen voor mensen

Door in individuele gevallen een financiële tegemoetkoming ter hoogte van twee maanden LGU toe te kennen, zorgen we ervoor dat cliënten die anders in de financiële problemen komen en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen, alsnog voldoende gelegenheid krijgen om zich middels re-integratie voor te bereiden op het genereren van inkomen. Hiermee sluiten we aan bij de situatie onder normale omstandigheden van een

tijdige claimbeoordeling waarbij mensen zich wel kunnen voorbereiden op het (gedeeltelijk) wegvallen van de uitkering.

De financiële tegemoetkoming wordt gefinancierd uit Aof, en wordt uiteraard niet aan individuele (eigenrisicodragende) werkgevers doorgerekend maar bekostigd vanuit premies.

Kansen en risico's voor (de opdracht van) UWV

Het toekennen van een financiële tegemoetkoming is buitenwettelijk. Het gebeurt echter binnen een beperkte periode en alleen in individuele situaties die binnen de gestelde kaders vallen. Door hiertoe binnen de districten kleine commissies in te richten kunnen we cliënten die mogelijk in financiële problemen raken snel helpen en wordt ook de uniformiteit geborgd. Daarnaast creëren we hiermee een leercirkel in de uitvoering. We zien dit als buitenwettelijk beleid in een unieke situatie, waarmee precedentwerking wordt voorkomen.

Strategische aspecten van het besluit

De tegemoetkoming kan momenteel al worden toegepast vanuit de centrale kleine commissie. De enige wijziging hierin is dat de districten deze mogelijkheid nu zelf krijgen middels een regionale kleine commissie met betrokkenheid van de relevantie divisies.

Bedrijfsvoering (personeel/financieel)

Duurzaamheid

Vervoltraject besluitvorming

SZW kan zich vinden in de mogelijkheid voor een tegemoetkoming en heeft deze mogelijkheid intussen ook genoemd in de Kamerbrief van 6 oktober 2023. De einddatum van de tegemoetkomingsmogelijkheid zal nog in een volgend opdrachtgeversoverleg tussen UWV en SZW (op 30 oktober) worden bestendigd.

Communicatie

De uitvoering zal moeten worden geïnformeerd via een uitvoeringsbericht met verwijzing naar aangepaste instructies.

Openbaarheid

Deze documenten kunnen openbaar gemaakt worden (onderbouw ook de keuze voor opties 2, 3 en 4):

- Ja, in hun geheel
- Deels, markeer in de documenten wat niet openbaar gemaakt kan worden
- Nee, de bijbehorende bijlage(n) niet
- Nee, helemaal niet

Metadata

Omschrijving: Mogelijke financiële tegemoetkoming bij inkomensval na WIA-voorschot

Trefwoorden: financiële tegemoetkoming, WIA, voorschot, inkomensval.